

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของ นักศึกษาวิทยาลัยครู มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยครู และเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษา ตามตัวแปรเพศ

กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ในปีการศึกษา 2536 จากวิทยาลัยครู 11 แห่ง จำนวน 450 คน ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตอนที่ 3 แบบสอบถามทักษะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตอนที่ 4 แบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 450 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 415 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.22

ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอช พีซี (SPSS/PC) โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาตามตัวแปรเพศ โดยการทดสอบค่า "ที" (t-test) เพื่อหาความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของตัวนักศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 415 คน ประกอบด้วยนักศึกษาชาย 132 คน คิดเป็นร้อยละ 31.80 นักศึกษาหญิง 283 คน คิดเป็นร้อยละ 62.20 นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21-23 ปี คิดเป็นร้อยละ 97.10 บิดามารดาของนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.00 แหล่งความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่นักศึกษาได้รับมากที่สุดอันดับแรก ได้แก่ สื่อมวลชน (หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ) คิดเป็นร้อยละ 98.60 รองลงมาได้รับความรู้จาก นิทรรศการต่างๆ และจากครู คิดเป็นร้อยละ 52.80 และ 49.90 ตามลำดับ ที่อยู่อาศัยของนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ใกล้กับแหล่งมลพิษในสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 62.40 และนักศึกษาร้อยละ 37.60 มีที่อยู่อาศัยใกล้กับแหล่งมลพิษในสิ่งแวดล้อม นักศึกษาส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในเรื่อง น้ำ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 78.10 รองลงมาได้แก่ ป่าไม้ ดิน และพลังงาน คิดเป็นร้อยละ 67.00 42.20 และ 41.70 ตามลำดับ

2. ความรู้และการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ระดับความรู้ของนักศึกษา

2.1 นักศึกษาร้อยละ 37.60 มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี คือมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.06 (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

2.1.1 ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.98 (คะแนนเต็ม 15 คะแนน)

ข้อที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ในเกณฑ์ดีมาก ได้แก่

- 1) การประหยัดพลังงานไฟฟ้า
- 2) ผู้ที่รับผิดชอบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันได้ดีที่สุด
- 3) วิธีการบำรุงดินที่เหมาะสม

- 4) วัตถุประสงค์สำคัญของการอนุรักษ์ป่าไม้
- 5) การป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ได้ผลระยะยาว
- 6) นโยบายของรัฐบาลปี 2537 ที่ให้ประชาชนประหยัดน้ำ

ข้อที่นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความรู้ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ได้แก่

- 1) วิธีการอาบน้ำที่สิ้นเปลืองน้ำน้อยที่สุด
- 2) การอนุรักษ์น้ำทางอ้อม
- 3) การป้องกันมลพิษทางอากาศโดยทางอ้อม
- 4) การรักษาระบบนิเวศของป่าชายเลน

2.1.2 ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ นักศึกษา

ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.08 (คะแนนเต็ม 15 คะแนน)

ข้อที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ได้แก่

- 1) สิ่งที่ควรนำมาประกอบการตัดสินใจมากที่สุดในการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าปรมาณู
- 2) สารที่ผสมลงในน้ำมันเบนซินและเป็นอันตรายต่อสุขภาพเมื่อปล่อยออกมากับควันไอเสียรถยนต์
- 3) วิธีการกำจัดขยะเปียกที่ทำให้เกิดมลพิษน้อยที่สุด
- 4) ผลกระทบที่ร้ายแรงที่สุดจากการทิ้งขยะมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะ
- 5) ผลกระทบจากเสียงที่ดังไม่มากแต่เป็นเสียงที่เราไม่ต้องการ

ข้อที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ อยู่ในเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้แก่

- 1) สาเหตุสำคัญที่ทำให้ปริมาณโอโซนในชั้นบรรยากาศลดลงอยู่ในชั้นโทรโพสเฟียร์
- 2) พลังงานที่อาจจะนำมาใช้ในประเทศไทยเพื่อทดแทนพลังงานไฟฟ้าที่ขาดแคลนในอนาคต
- 3) สารพิษที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้นานและเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต
- 4) ผลกระทบของก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ต่อสุขภาพ

เมื่อพิจารณาความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาชายมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คือมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 20.55 (คะแนนเต็ม 30 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 29.50 นักศึกษาหญิงมีความรู้อยู่ในระดับดี คือมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 21.30 (คะแนนเต็ม 30 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 38.20

การเปรียบเทียบความรู้

2.2 เมื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยส่วนรวม ระหว่างนักศึกษาชาย กับนักศึกษาหญิง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาหญิงมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวม ดีกว่านักศึกษาชาย

2.2.1 ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อเปรียบเทียบความรู้ตามตัวแปรเพศ ระหว่างนักศึกษาชาย กับ นักศึกษาหญิง พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความรู้แตกต่างกัน จำนวน 1 ข้อ ได้แก่

" การป้องกันมลพิษทางอากาศโดยทางอ้อม"

2.2.2 ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ เมื่อเปรียบเทียบความรู้ตามตัวแปรเพศระหว่างนักศึกษาชาย และ นักศึกษาหญิง พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพแตกต่างกัน มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่

- 1) สิ่งที่ควรนำมาประกอบการตัดสินใจมากที่สุดในการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าปรมาณู
- 2) สารที่ผสมในน้ำมัน เบนซินและ เป็นอันตรายต่อสุขภาพเมื่อปล่อยออกมากับควันไอเสียรถยนต์
- 3) สารพิษที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้นานไม่สลายตัวง่ายและเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต
- 4) พลังงานที่อาจจะนำมาใช้ในประเทศไทยเพื่อทดแทนพลังงานไฟฟ้าที่ขาดแคลนในอนาคต

3. ทักษะและการเปรียบเทียบทักษะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ระดับของทักษะ

3.1 นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 52.50 มีทักษะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี คือมีค่าเฉลี่ยของระดับทักษะเท่ากับ 3.45 (ค่าเต็มเท่ากับ 4) และนักศึกษาร้อยละ 47.50 มีทักษะอยู่ในระดับดีมาก

3.1.1 ทักษะเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วไป นักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับทักษะเท่ากับ 3.68 (ค่าเต็มเท่ากับ 4)

ข้อความที่นักศึกษามีทักษะอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ได้แก่

- 1) ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
- 2) บัญชาลพิษในสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข
- 3) มนุษย์เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาพิษในสิ่งแวดล้อม
- 4) การดำรงชีวิตอยู่อย่างประหยัดจะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม
- 5) กฎหมายที่ลงโทษอย่างรุนแรงจะช่วยแก้ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้
- 6) กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ทุกคนควรต้องรู้
- 7) สารคดี หรือบทความที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจ
- 8) ตัวท่านเองมีส่วนช่วยแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้

ไม่มีข้อใดที่นักศึกษามีทักษะอยู่ในเกณฑ์พอใช้หรือต้องปรับปรุง

3.1.2 ทักษะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยของระดับทักษะเท่ากับ 3.40 (ค่าเต็มเท่ากับ 4)

ข้อความที่นักศึกษามีทักษะอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ได้แก่

- 1) ประชาชนทุกคนมีส่วนสำคัญในการดูแลแหล่งน้ำในชุมชน
ไม่ให้นำเสีย
- 2) การอนุรักษ์ป่าไม้เป็นการอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำธารด้วย
- 3) การปลูกพืชเป็นวิธีการเพิ่มปุ๋ยให้ดิน

4) นักศึกษาคูควรมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ

5) การปลูกพืชทดแทนเป็นการแก้ปัญหาล้างระยะยาว

ไม่มีข้อใดที่นักศึกษามีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์พอใช้ หรือต้องปรับปรุง

3.1.3 ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ นักศึกษาส่วนใหญ่
มีทัศนคติอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 (ค่าเต็มเท่ากับ 4)

ข้อความที่นักศึกษากลุ่มนี้มีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ได้แก่

" การตัดไม้ทำลายป่าจะทำให้เกิดความแห้งแล้ง "

ไม่มีข้อใดที่นักศึกษามีทัศนคติอยู่ในเกณฑ์พอใช้หรือต้องปรับปรุงนั้น

เมื่อพิจารณาทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาชาย
มีทัศนคติอยู่ในระดับดี คือมีค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติเท่ากับ 3.41 (ค่าเต็มเท่ากับ 4)
คิดเป็นร้อยละ 56.10 รองลงมา มีทัศนคติอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 43.90
นักศึกษาหญิงมีทัศนคติอยู่ในระดับดี คือมีค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติเท่ากับ 3.46 คิดเป็น
ร้อยละ 50.90 รองลงมา มีทัศนคติอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 49.10

การเปรียบเทียบทัศนคติ

3.2 เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวม ระหว่าง
นักศึกษาชาย กับ นักศึกษาหญิง พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2.1 ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติ
ตามตัวแปรเพศระหว่าง นักศึกษาชาย กับนักศึกษานักหญิง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษานักหญิงมีทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไปดีกว่านักศึกษานักชาย
แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษานักหญิงมีทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อม
ทั่วไปแตกต่างกัน มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่

- 1) ตัวท่านเองมีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมได้
- 2) ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสังแวดล้อม

3.2.2 ทักษะคิดด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อเปรียบเทียบ ทักษะคิดตามตัวแปรเพศ ระหว่าง นักศึกษาชาย กับนักศึกษาหญิง พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นักศึกษาชาย และ นักศึกษาหญิง มีทักษะคิดด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแตกต่างกัน มีจำนวน 2 ข้อ โดยนักศึกษาชายมีทักษะคิดดีกว่านักศึกษาหญิง จำนวน 1 ข้อ ได้แก่

"การปลูกป่าทดแทนเป็นการแก้ปัญหาคับแล้งระยะยาว"

และนักศึกษาหญิงมีทักษะคิดดีกว่านักศึกษาชาย จำนวน 1 ข้อ ได้แก่

"ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองไม่จำเป็นต้องรักษาแหล่งน้ำ เพราะมีน้ำประปาใช้อยู่แล้ว" **

3.2.3 ทักษะคิดด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ เมื่อเปรียบเทียบ ทักษะคิดตามตัวแปรเพศ ระหว่าง นักศึกษาชาย กับ นักศึกษาหญิง พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาชาย และ นักศึกษาหญิงมีทักษะคิดด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ แตกต่างกันมีจำนวน 1 ข้อ โดย นักศึกษาหญิงมีทักษะคิดดีกว่านักศึกษาชาย จำนวน 1 ข้อ ได้แก่

"ปัจจุบันเราใช้สารเคมีในการเกษตรมากเกินไปจนความเป็น"

4. การปฏิบัติและการ เปรียบเทียบการปฏิบัติ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ระดับการปฏิบัติ

4.1 นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 79.50 มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับดี คือมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติเท่ากับ 3.00 (ค่าเต็มเท่ากับ 4) และนักศึกษาร้อยละ 10.80 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก

4.1.1 การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป นักศึกษาส่วนใหญ่มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับดี คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 (ค่าเต็มเท่ากับ 4)

ข้อที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่

- 1) ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชนต่างๆ
- 2) ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม
- 3) แนะนำเพื่อนและคนรู้จักให้รักษาสิ่งแวดล้อม

- 4) เลือกวิชาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นวิชาเลือก
- 5) เข้าไปมีส่วนร่วมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในวันสำคัญต่างๆ

ไม่มีข้อใดที่นักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์พอใช้ หรือต้องปรับปรุง

4.1.2 การปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นักศึกษาส่วนใหญ่

มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 (ค่าเต็มเท่ากับ 4)

ข้อที่นักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่

- 1) ถอดปลั๊กเครื่องใช้ทุกชนิดเมื่อเลิกใช้งาน
- 2) เปิดน้ำให้ไหลตลอดเวลาที่แปรงฟัน ล้างภาชนะ หรือซักผ้า**
- 3) เก็บดอกไม้ พืชไม้ หรือหักกิ่งไม้ตามสวนสาธารณะ**
- 4) ปิดไฟ หรือพัดลมที่ผู้อื่นเปิดทิ้งไว้
- 5) ใช้หลอดไฟนีออนทุกห้องในบ้าน
- 6) แนะนำคนรู้จักให้ใช้น้ำมันไร้สารตะกั่ว
- 7) น้ำมันที่เหลือจากการซักล้างไปรดต้นไม้
- 8) กรองขยะก่อนปล่อยน้ำเสีย
- 9) ตักเตือนผู้อื่นให้ใช้น้ำอย่างประหยัด
- 10) แนะนำผู้อื่นให้ปลูกหรือรักษาต้นไม้

นอกจากนี้ ยังพบว่า นักศึกษามีการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ต่ำสุดเพียงระดับพอใช้ และไม่มีข้อความใดที่นักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง

ข้อความที่นักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ได้แก่

"แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบ เมื่อชุมชนถูกรบกวนจากกลิ่น หรือฝุ่นละออง"

4.1.3 การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ นักศึกษา

ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 (ค่าเต็มเท่ากับ 4)

ข้อความที่นักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ดี ได้แก่

- 1) ขับรถจักรยานยนต์ที่ปรับแต่งให้มีเสียงดัง**
- 2) ทิ้งขยะลงในร่องน้ำหรือแหล่งน้ำสาธารณะ เมื่อไม่มีที่ทิ้งขยะ**
- 3) กำจัดขยะประเภทพรมและพลาสติกโดยการเผาไฟ**

- 4) หลีกเลี้ยงที่จะเข้าไปในที่ที่มีเสียงดังมากๆ
- 5) เก็บขยะไว้ก่อนจนกว่าจะพบถังรองรับขยะจึงทิ้ง
- 6) ใช้จ่ายค่าแม่ลงชนิดต่างๆในบ้าน**
- 7) ไม่เข้าไปในที่ที่มีฝุ่นละอองหรือเขม่าควันต่างๆ
- 8) รับประทานอาหารที่ใส่ผงชูรส**
- 9) แยกประเภทของขยะก่อนทิ้ง
- 10) เลือกซื้อผักผลไม้ที่มีรอยแมลงกัดแทะ
- 11) ทิ้งหลอดไฟนีออนที่เสื่อมคุณภาพแล้วร่วมกับขยะอื่นๆ **
- 12) ถือถุงผ้าหรือตะกร้าไปตลาดเพื่อลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก

ไม่มีข้อใดที่นักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์พอใช้ หรือต้องปรับปรุง

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมตามตัวแปรเพศ พบว่า นักศึกษาชาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี คือมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติเท่ากับ 2.94 คิดเป็นร้อยละ 84.80 รองลงมา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 9.80 นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี คือมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติเท่ากับ 3.03 คิดเป็นร้อยละ 77.10 รองลงมา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 13.40

การเปรียบเทียบการปฏิบัติ

4.2 เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมระหว่างนักศึกษาชาย กับ นักศึกษาหญิง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักศึกษาชาย

4.2.1 การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามตัวแปรเพศระหว่างนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า ไม่มีข้อที่แตกต่างกัน

4.2.2 การปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามตัวแปรเพศระหว่างนักศึกษาชาย กับ นักศึกษาหญิง พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ไม่มีข้อที่แตกต่างกัน

4.2.3 การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ เมื่อเปรียบเทียบ การปฏิบัติตามตัวแปรเพศ ระหว่างนักศึกษาชาย และ นักศึกษาหญิง พบว่า แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักศึกษาชาย มีจำนวน 5 ข้อ ไปได้แก่

- 1) ถอดถุงผ้าหรือตะกร้าไปตลาดเพื่อลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก
- 2) เก็บขยะไว้ก่อนจนกว่าจะพบถังรองรับขยะแล้วจึงทิ้ง
- 3) ขับรถจักรยานยนต์ที่ปรับแต่งให้มีเสียงดัง**
- 4) เลือกซื้อผักผลไม้ที่มีรอยแมลงกัดแทะ
- 5) ใช้ยาฆ่าแมลงชนิดต่างๆในบ้าน**

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล และจากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยครู สามารถนำประเด็น สำคัญ มาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครู สาขาวิชาการศึกษามีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวม อยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับดี และ ด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง (ค่อนข้างสูง) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรมล กลับชุ่ม (2534) ที่พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ ปานกลาง (ค่อนข้างสูง) และ ศิริพร หงส์พันธ์ พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่อันดับ 5 มีความรู้ เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับสูง การที่นักศึกษาวิทยาลัยครูมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับดีนั้น อาจจะเป็นผลเนื่องมาจาก ระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน เพราะนับตั้งแต่พุทธศักราช 2521 กระทรวงศึกษาธิการได้สอดแทรกความรู้ทางด้านมลพิษ

ในสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยสอดแทรกเนื้อหาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ในวิชาต่างๆ และ นักศึกษาวิทยาลัยครูที่กำลังศึกษาอยู่ ณ ชั้นปีที่ 3 นี้ ได้จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามาแล้วทั้งสิ้น และนอกจากนั้นยังพบว่ากรมการฝึกหัดครูได้มีการเตรียมบุคลากรในเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา มาตั้งแต่ ปี 2533-2535 โดยมีการฝึกอบรมพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของอาจารย์ผู้สอนสิ่งแวดล้อมศึกษาทั่วประเทศ ทั้งในรูปแบบของการจัดการศึกษา การจัดกิจกรรม การวิจัย และการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2535) และจากหลักสูตรของกรมการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2530 ก็ได้บรรจุวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ในหลักสูตรด้วย ประกอบกับการเรียนในวิทยาลัยครู ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษา ได้มีส่วนทำให้นักศึกษาต้องพยายามหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น นักศึกษาจึงต้องเพิ่มความสนใจในการรับรู้ข่าวสารต่างๆ จากสื่อมวลชน เพื่อจะได้เป็นบุคคลที่ทันต่อเหตุการณ์ มีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆ อย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุนี้ จึงอาจทำให้นักศึกษาวิทยาลัยครู มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวม อยู่ในระดับดี

เมื่อพิจารณาความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์ระดับที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือมีความรู้ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 37.60 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 28.00 และระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 22.40 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันรัฐบาลและหน่วยงานองค์กรเอกชนต่างๆ ได้ให้ความสนใจอย่างจริงจังกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยได้มีการรณรงค์เผยแพร่ความรู้และข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาห้ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึง และต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ยิ่งกว่าทุกปีที่ผ่านมา โดยการให้ความรู้ผ่านทางสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และนิตรสารต่างๆ สิ่งเหล่านี้สามารถแทรกซึมเข้าไปในความรู้สึกนึกคิดของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาได้รับรู้ถึงสภาพความเป็นจริงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน จึงทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับดี และจากข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ผู้วิจัย พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครู ร้อยละ 96.80 ได้รับข่าวสารความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชนต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนอง ภิรมย์ (2524) ที่พบว่า นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจากวิทยุและโทรทัศน์มาก

ที่สุดรองลงมาจาก การได้รับความรู้ในห้องเรียน และ สิทธิพร สุจริตจันทร์ (2535) พบว่า นักเรียนสนใจชมรายการสารคดีทางโทรทัศน์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพราะทำให้ได้รับความรู้กว้างขวางขึ้นรวมทั้งเข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และ จากผลการวิจัยของ แซคเคอร์ (Zacher, 1989) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ได้แก่ การอ่านวารสาร หนังสือพิมพ์ และการเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา ศรีชัย (2532) ที่พบว่า แหล่งข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ได้จากสื่อมวลชน

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่า ยังมีนักศึกษาวิทยาลัยครูบางส่วนที่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่น่าพอใจ โดยมีความรู้อยู่ในระดับพอใช้ และในระดับต่ำ ซึ่งมีจำนวน ร้อยละ 8.70 และร้อยละ 3.30 ตามลำดับ การที่นักศึกษามีความรู้อยู่ในเกณฑ์ ดังกล่าว อาจเนื่องมาจาก ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่ค่อยเป็นค่อยไป ไม่เห็นผลทันตา จึงทำให้ นักศึกษาบางกลุ่มขาดความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังที่ ไอเวอร์สัน (Iverson, 1972) ได้วิจัยพบว่า ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความเอาใจใส่และความเป็นห่วงกังวล หรืออีกนัยหนึ่งอาจเนื่องมาจากนักศึกษา ยังขาดความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมว่าจะต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน และจากการศึกษาวิจัยของ อรพินท์ เอี่ยมศิริ (2519) พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในระบบความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมแต่เพียงบางส่วน จึงยังไม่สามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์และปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด ทำให้ไม่สามารถมองเห็นภาพรวมของระบบสิ่งแวดล้อมได้ และ เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อจากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีความรู้ในระดับที่ต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จำนวน 6 ข้อ คือ

- 1) สาเหตุสำคัญที่ทำให้ปริมาณโอโซนในชั้นบรรยากาศลดลง อยู่ในชั้นวิกฤติ
- 2) พลังงานที่อาจจะนำมาใช้ในประเทศไทย เพื่อทดแทนพลังงานไฟฟ้าที่ขาดแคลนในอนาคต
- 3) การอาบน้ำที่สิ้นเปลืองน้ำน้อยที่สุด

- 4) วิธีการอนุรักษ์น้ำโดยทางอ้อม
- 5) สารพิษที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้นานและไม่สลายตัวง่าย
- 6) ผลกระทบของก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ต่อสุขภาพ

การที่นักศึกษามีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ต่ำ อาจเนื่องมาจากเนื้อหาในแบบทดสอบความรู้ส่วนใหญ่ต้องอาศัย ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และการใช้เหตุผลเชิงวิเคราะห์ ซึ่งอาจเป็นเรื่องยากสำหรับนักศึกษาที่จะเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ประกอบกับความรู้ในแบบทดสอบบางข้อต้องอาศัยการจดจำจากที่ได้เรียนมา นอกจากนี้วิชาสิ่งแวดล้อมในหลักสูตรของกรมการฝึกหัดครูได้บรรจุไว้เป็นวิชาเลือก ซึ่งถ้านักศึกษาไม่เลือก หรือทางวิทยาลัยไม่เปิดสอน นักศึกษาก็จะขาดความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในส่วนนั้นไป (มณีรัตน์ ไกรพิบูลย์, 2528) อีกประการหนึ่ง จากผลการวิจัยด้านข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา พบว่า มีนักศึกษาเพียงร้อยละ 49.90 เท่านั้น ที่ได้รับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมจากครู และร้อยละ 40.70 ได้รับความรู้จากหนังสือแบบเรียน ด้วยเหตุนี้ อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักศึกษามีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอยู่ในขั้นต่ำที่ต้องพัฒนาให้ดีขึ้น

1.2 เมื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยส่วนรวมของนักศึกษา

วิทยาลัยครู ระหว่างนักศึกษาชายกับนักศึกษานหญิง พบว่า นักศึกษาชาย และ นักศึกษานหญิง มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษานหญิง มีความรู้ดีกว่านักศึกษาชาย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณรงค์ ศรีสนิท (2524) ที่พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูเพศหญิงมีความรู้ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมสูงกว่าเพศชาย และจารุรักษ์ ประเสริฐวิช (2530) ที่พบว่า นักศึกษาชาย และนักศึกษานหญิง มีความรู้ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวม จะพบว่า นักศึกษานหญิงมีความรู้ดีกว่านักศึกษาชาย ซึ่งอาจ

เนื่องมาจากเพศหญิงเป็นเพศที่มีความละเอียดรอบคอบในการคิดวิเคราะห์เรื่องราวต่างๆ และชอบศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม อ่านหนังสือ หรือเข้าห้องสมุด ซึ่งตรงข้ามกับนักศึกษาชายที่จะใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ในการเล่นกีฬาหรือทำกิจกรรมอื่นๆ และจากผลการวิจัยในส่วนของข้อมูลทั่วไป พบว่า นักศึกษาหญิงมีค่าร้อยละของการได้รับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากการชมนิทรรศการ จากหนังสือแบบเรียน จากบิดามารดา และจากครู เป็นจำนวนมากกว่านักศึกษาชาย ด้วยเหตุนี้จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาหญิง มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวม ดีกว่านักศึกษาชาย

จากการเปรียบเทียบความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ระหว่าง นักศึกษาชาย กับ นักศึกษาหญิง พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประมวล พูนสังข์ (2536) ที่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยอันตรายจากอาคารบ้านเรือนของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ

จากการเปรียบเทียบความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ระหว่าง นักศึกษาชาย กับ นักศึกษาหญิง พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเนื่องมาจากนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงได้รับข่าวสารความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพจากสื่อมวลชนต่างๆอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะในปัจจุบันสื่อมวลชนทางโทรทัศน์ได้มีอิทธิพลต่อความรู้และความคิดของเยาวชนเป็นอันมาก เพราะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ตระหนักถึงภัยอันตรายที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างได้ผล อีกทั้งช่วยส่งเสริมประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่ง ชัชวาลย์ ศรีสุระ (2535) ได้รวบรวมรายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่เสนอในปี 2534 มีจำนวน 28 รายการ โดยนำเสนอในสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 5 7 9 และ 11 ความรู้ต่างๆที่นักศึกษาได้รับ และตัวอย่างต่างๆที่นักศึกษาได้เห็น จึงอาจเป็นผลให้ความรู้ของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่

- 1) ข้อใดเป็นการป้องกันมลพิษทางอากาศโดยทางอ้อม
- 2) สิ่งที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุดในการตัดสินใจก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าปรมาณู
- 3) สารที่ผสมในน้ำมันเบนซินและเป็นอันตรายต่อสุขภาพเมื่อปล่อยออกมาเกี่ยวกับควันไอเสียรถยนต์
- 4) สารพิษที่ตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้นานไม่สลายตัวง่ายและเป็นอันตรายต่อมนุษย์
- 5) พลังงานที่อาจจะนำมาใช้ในประเทศไทยเพื่อทดแทนพลังงานไฟฟ้าที่ขาดแคลนในอนาคต

จากความรู้ทั้ง 4 ข้อ ดังกล่าวข้างต้น พบว่า นักศึกษาหญิง มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ สูงกว่านักศึกษาชาย จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 2 และ 4 การที่นักศึกษาหญิงมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมดีกว่านักศึกษาชาย อาจเป็นเพราะ นักศึกษาหญิงสนใจการเรียน และชอบอ่านหนังสือมากกว่านักศึกษาชาย ซึ่งข้อคำถามทั้ง 3 ข้อนั้น เป็นข้อคำถามที่ต้องใช้ความรู้ ความจำ จากการเรียนรู้ หรือจากตำรามาช่วยในการวิเคราะห์คำตอบ ด้วยเหตุนี้ จึงอาจทำให้นักศึกษาหญิงมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในเรื่องดังกล่าวดีกว่านักศึกษาชาย

นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาชายมีความรู้ดีกว่านักศึกษาหญิง จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 และ 5 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมเกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไกและพลังงานต่างๆ เพศชายจะมีความสนใจในเรื่องเหล่านี้ มากกว่าเพศหญิง จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ทราบว่า นักศึกษาเพศชายมีความรู้ในเรื่องนี้มากกว่าเพศหญิง

2. ทักษะคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครู มีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อแยกตามเพศ พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนคติอยู่ในระดับดี เช่นเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วไป พบว่าอยู่ในระดับดีมาก ส่วนทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่าอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ ศรีสินิท (2524) ที่พบว่านักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลางมีเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในทางบวก การที่นักศึกษามีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับดีนั้น อาจเป็นเพราะว่า ในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาได้บูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษาเข้าไปในวิชาต่างๆ ดังนั้นนักเรียนจึงได้รับการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมตลอดเวลาในช่วงที่ศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน (2535-2539) ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะเน้นให้นักเรียนได้ตระหนักคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม รวมถึงมีจิตสำนึกที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม อนุรักษ์ รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อถึงปี พ.ศ. 2539 นักเรียนทุกคนและประชาชนร้อยละ 60 เกิดความตระหนักในอันที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยวิธีการที่ถูกต้องด้วยความภาคภูมิใจ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอันถาวร (ชนาลัย สุขพัฒน์ธี, 2535) จากข้อมูลทั่วไปก็ยังพบว่า นักศึกษามีที่อยู่อาศัยอยู่ใกล้กับแหล่งมลพิษในสิ่งแวดล้อมเป็นจำนวนมากถึง ร้อยละ 37.60 ทั้งนี้การที่นักศึกษามีที่อยู่อาศัยใกล้กับแหล่งมลพิษในสิ่งแวดล้อมนั้น ย่อมทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกไม่สะดวกสบายและย่อมต้องการหาตนเองให้ออกไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น สิ่งแวดล้อมที่สะอาดและปราศจากมลพิษต่างๆในสิ่งแวดล้อม จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ให้นักศึกษา ได้ตระหนักในคุณค่าของการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีว่ามีคุณประโยชน์ต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ประกอบกับในปัจจุบันนี้ องค์การของรัฐ และเอกชนได้มีการรณรงค์เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง ความเคลื่อนไหวต่างๆเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบอยู่ตลอดเวลาโดยผ่านทางสื่อมวลชนต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ ด้วยเหตุนี้จึงอาจเป็นส่วน

หนึ่งที่ทำให้นักศึกษาวิทยาลัยครุมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวม อยู่ในระดับดี ดังที่ ริชมอนด์ (Richmond, 1977) ได้วิจัยพบว่า ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการแก้ไข ปรับปรุง และป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วไปอยู่ในระดับ ดีมาก ในข้อ

- 1) ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
- 2) ปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข
- 3) มนุษย์เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อม
- 4) การดำรงชีวิตอยู่อย่างประหยัดจะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม
- 5) กฎหมายที่ลงโทษอย่างรุนแรงจะช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้
- 6) กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ทุกคนควรต้องรู้
- 7) สารคดีหรือบทความที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ควรหาความสนใจ
- 8) ตัวท่านเองมีส่วนช่วยแก้ไขปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อมได้

จะเห็นได้ว่า ทัศนคติทั้งแปดข้อนั้น เป็นทัศนคติที่เกี่ยวกับตัวเองทั้งสิ้น การที่นักศึกษามีทัศนคติอยู่ในระดับดีมาก อาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษาได้เกิดความตระหนักรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแล้ว และพร้อมที่จะร่วมมือในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เพราะปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน โดยต้องเริ่มที่ตัวเองก่อน ประกอบกับปัจจุบันนี้ประเทศไทยเริ่มประสบกับปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อมอย่างเห็นได้ชัดขึ้น เช่น ปัญหาน้ำท่วมภาคใต้แล้วแผ่นดินถล่ม ปัญหาวิกฤติการณ์ขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาป่าไม้ถูกทำลาย ปัญหาความร้อนและความแห้งแล้งที่ครอบคลุมหลายจังหวัดในประเทศไทย ซึ่งนักศึกษาสามารถรับทราบเรื่องราวต่างๆได้จากสื่อมวลชน นอกจากนั้นสื่อมวลชนยังได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ทุกคนจะต้องช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม จึงอาจมีผลทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีมากเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วไป ดังที่ อรพินท์ เอี่ยมศิริ (2519) กล่าวว่า "รากฐานที่แท้จริงของปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อมนั้นก็คือ ความเชื่อ เจตคติ และ ค่านิยม ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นความสำคัญของการแก้ปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อม จึงอยู่ที่การเปลี่ยนเจตคติของบุคคลในสังคม ให้นำสู่การมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา"

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินั้น พบว่า นักศึกษามีทัศนคติด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับดีมาก 5 ข้อคือ

- 1) ประชาชนทุกคนมีส่วนสำคัญในการดูแลแหล่งน้ำในชุมชน
ไม่ให้น้ำเสีย
- 2) การอนุรักษ์ป่าไม้เป็นการอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำธารด้วย
- 3) การไหลลงจากพืชเป็นการเพิ่มปุ๋ยให้ดิน
- 4) นักศึกษาควรควรมีความรู้ เรื่องสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ
- 5) การปลูกป่าทดแทนเป็นการแก้ปัญหาน้ำแล้งระยะยาว

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า นักศึกษามีความรู้อยู่ในระดับดีมาก จำนวน 1 ข้อ คือ "การตัดไม้ทำลายป่าจะทำให้เกิดความแห้งแล้ง" จากข้อความดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมากโดยเฉพาะในเรื่องของ ป่าไม้ และ น้ำ ซึ่งจากผลการวิจัยในส่วนของข้อมูลทั่วไป พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครู ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ และป่าไม้ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.10 และ 67.00 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สื่อมวลชนต่างๆ ได้ช่วยกันประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้ประชาชนมองเห็นปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนน้ำในปัจจุบันที่มีความสัมพันธ์กับการที่ป่าไม้ถูกทำลาย และสิ่งเหล่านี้เองที่สามารถแทรกซึมเข้าไปในความคิดของนักศึกษา จึงเป็นผลให้นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีมากในเรื่องผลกระทบจากการที่ป่าไม้ถูกทำลาย

จากการพิจารณาทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่านักศึกษาโดยรวมจะมีทัศนคติอยู่ในระดับดี แต่ยังมีทัศนคติบางเรื่องที่ต้องพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม จำนวน 3 ข้อ คือ "การสร้างปล่องควันสูงๆสามารถลดความสกปรกของอากาศได้" และ "ควรอนุรักษ์ให้ชาวบ้านตัดกิ่งไม้แห้งานป่ามาเป็นเชื้อเพลิงได้" และ "ดีดีที่มีกลิ่นหอมมาช่วยขจัดไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์" เนื่องจากทัศนคติทั้ง 3 ข้อนี้เป็นทัศนคติในทางลบที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของมนุษย์ จึงจำเป็นที่นักศึกษาจะต้องได้รับการปลูกฝังทัศนคติอย่าง

ถูกต้องจากครู ซึ่งแท้จริงแล้วการสร้างปล่องควันสูงๆนั้นไม่สามารถลดความสกปรกของอากาศได้ ในทางตรงข้ามนั้นได้ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศแพร่กระจายไปไกลยิ่งขึ้น และในปัจจุบันนี้ ป่าไม้ในประเทศไทยได้ถูกลักลอบทำลายลงเป็นจำนวนมากรถยนต์นาไปใช้ เป็นไม้แปรรูป นาไปใช้เป็นเชื้อเพลิง ฯลฯ ดังนั้นจึงควรอนุรักษ์ป่าไม้ไว้ทุกวิถีทางไม่ว่า ใดครทำลายป่าอีกต่อไป ส่วนข้อความที่กล่าวไว้ว่า "ดีดที่ที่มีกลิ่นหอมๆมาอยู่ไม่เป็นที่อันตราย ต่อมนุษย์" นั้น แท้จริงแล้วดีดที่ทุกชนิดไม่ว่าจะมีกลิ่นหรือไม่มีกลิ่นก็เป็นอันตรายต่อมนุษย์ ทั้งนั้น โดยเฉพาะบางคนจะรู้สึกพึงพอใจกับกลิ่นหอมของดีดที่ ที่ไม่ระคายเคืองจมูก จึง ไม้ปิดปากและจมูกเวลาฉีดดีดที่ ทำให้ ดีดที่ เข้าสู่ร่างกายโดยทางเดินหายใจได้เร็วยิ่ง ขึ้นและสะสมอยู่ในร่างกายต่อไป ดังนั้นนักศึกษาครู จึงควรมีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ อยู่ในระดับสูง เพื่อจะได้ให้ความสำคัญในการร่วมมือป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และสามารถถ่ายทอดทัศนคติที่ถูกต้องแก่นักเรียนต่อไปในอนาคต ดังที่ เบอร์เชทท์ (Burchett, 1972) ได้วิจัย พบว่า อิทธิพลของครูผู้สอนและกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับการเรียนการสอน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลถึงเจตคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ครู อาจารย์ ในสถาบัน ฝึกหัดครู ตลอดจนหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐบาลและเอกชนจะต้องช่วยกันปลูกฝังทัศนคติใน เรื่องเหล่านี้ให้กับนักศึกษาและประชาชนทั่วไปให้มากยิ่งขึ้น

2.2 เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมของ นักศึกษา วิทยาลัยครู ระหว่าง นักศึกษาชาย กับ นักศึกษาหญิง พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อลาโยม (Alaimo, 1970) ที่ พบว่า นักเรียนชาย และ นักเรียนหญิงมีค่านิยมต่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน และประพันธ์ ทยสมบุญ (2519) ที่พบว่า ทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักเรียนชาย กับ นักเรียนหญิง ไม่แตกต่างกัน การที่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่ง แวดล้อมโดยรวมไม่แตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาวิทยาลัยครู ได้ผ่านการเรียน วิชาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาแล้วตั้งแต่เมื่อครั้งศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และอาจจะได้เรียน เพิ่มเติมอีกเมื่อศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครู ดังนั้น ทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงย่อมมีโอกาส ที่จะได้รับความรู้เท่าเทียมกัน และนอกจากนั้นสื่อมวลชนก็ได้มีส่วนเร่งเร้าให้นักศึกษา

เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจากการศึกษาของ เจลิม อาเฮียม (2528) ได้พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางบวก ได้แก่ การชมรายการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมสื่อสาร และกิจกรรมนอกชั้นเรียน ประกอบกับนักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21-23 ปี ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (สุชา จันทรเอม, 2522) และเป็นวัยที่มีความคิดเป็นของตนเอง สามารถคิดวิเคราะห์เรื่องราวต่างๆได้อย่างมีเหตุผล โดยเฉพาะเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยส่วนรวม อยู่ในระดับดี และไม่แตกต่างกัน

จากการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วไป ระหว่าง นักศึกษาชาย กับ นักศึกษาหญิง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วไปแตกต่างกัน จำนวน 2 ข้อ โดยนักศึกษาหญิงมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาชาย ได้แก่

- 1) การดำรงชีวิตอยู่อย่างประหยัดเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม
- 2) ตัวท่านเองมีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้

การที่นักศึกษาหญิงมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาชาย อาจเนื่องมาจากเพศหญิง ได้เริ่มตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมแล้วว่า การลดปัญหาสิ่งแวดล้อมควรเริ่มที่ตัวเราก่อนโดยเริ่มจากการดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายและประหยัด นอกจากนั้นเพศหญิงยังเป็นเพศที่อยู่ใกล้ชิดกับมารดามากที่สุด และมักจะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แม่บ้าน รับผิดชอบในการใช้จ่ายต่างๆ รู้จักการประหยัดอดออม เรียนรู้สภาพการดำรงชีวิตตามแบบอย่างของผู้เป็นแม่บ้าน รวมทั้งถูกกดดันในการทำกิจกรรมทุกอย่าง และถูกกำหนดให้รับผิดชอบตั้งแต่อายุน้อย ทำให้เพศหญิงมีโอกาสได้รับการอบรมจากบิดา มารดา ครู อาจารย์ ได้มากกว่าเพศชาย และเนื่องจากทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้หรือจากประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล (สุชา จันทรเอม, 2528) ดังนั้นจึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ เพศหญิงมีทัศนคติในเรื่องดังกล่าว ดีกว่าเพศชาย

จากการเปรียบเทียบทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ระหว่าง นักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิง พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาชาย และนักศึกษาหญิง มีทัศนคติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ "การปลูกป่าทดแทนเป็นการแก้ปัญหาภัยแล้งระยะยาว" โดย นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนคติอยู่ในระดับเดียวกัน คือระดับดี แต่นักศึกษาชายมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิรมย์ เดชมา (2524) ที่พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ และวิจัย พัฒนาวงศ์ธรรม (2524) ที่พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในทางบวก ส่วนข้อความที่ว่า "ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองไม่จำเป็นต้องรักษาแหล่งน้ำเพราะมีน้ำประปาใช้อยู่แล้ว" เป็นข้อความที่นักศึกษาหญิงมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศหญิงเป็นเพศที่มีความละเอียดรอบคอบมองถึงผลดีผลเสีย และคำนึงถึงคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำ ได้ดีกว่าเพศชาย อีกทั้งเพศหญิง มีโอกาสคลุกคลีอยู่กับการใช้น้ำในกิจวัตรประจำวันมากกว่าเพศชาย เช่น เพศหญิงจะรับผิดชอบซักผ้า ทำอาหารล้างถ้วยชาม ทำความสะอาดเครื่องใช้ต่างๆในครัวเรือน กิจกรรมต่างๆเหล่านี้ล้วนต้องใช้น้ำทั้งสิ้น ดังนั้น จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เพศหญิงมองเห็นคุณค่าของน้ำทุกหยด และให้ความสำคัญต่อการรักษาแหล่งน้ำมากกว่าเพศชาย

และจากการเปรียบเทียบทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนคติไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ โดยนักศึกษาหญิงมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาชาย ได้แก่

"ปัจจุบันเราใช้สารเคมีในการเกษตรมากเกินไปจนเกินไป"

การที่นักศึกษาหญิงมีทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพในเรื่องดังกล่าวดีกว่านักศึกษาชาย อาจเป็นเพราะว่า เพศหญิงได้รู้และเห็นสภาพความเป็นจริงในชีวิตการเป็นเกษตรกรของครอบครัว ซึ่งจากข้อมูลทั่วไป พบว่า บิดา มารดา ของนักศึกษาหญิง

ส่วนใหญ่อ้อยละ 40.60 และ 41.30 มีอาชีพเป็นเกษตรกร นอกจากนี้เพศหญิงยังเป็นเพศที่มีการดูแลตนเองในเรื่องสุขภาพดีกว่าเพศชายจึงทำให้สนใจในเรื่องการดูแลสุขภาพและมีชีวิตประจำวันอยู่เสมอ ดังที่ เฉลา เพียรชอบ (2529) ได้วิจัยพบว่านักเรียนหญิงมีการดูแลสุขภาพตนเองดีกว่านักเรียนชายทั้งในเรื่องที่ควรปฏิบัติและในสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้จึงอาจทำให้นักศึกษาหญิงจึงมีทัศนคติในเรื่องนี้ดีกว่านักศึกษาชาย

3. การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

3.1 จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครู มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมในระดับดี และเมื่อพิจารณาการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป, การปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ, และการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ก็พบว่า นักศึกษามีการปฏิบัติทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ วิกิตติศิริกุล (2530) ที่พบว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในเกณฑ์ดี และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พร้มเพรา จิตเป็นธม (2533) และ พรรณภัทร พานิชเจริญ (2534) ที่พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับภาวะมลพิษในสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี การที่นักศึกษามีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับดีนั้นอาจเป็นผลเนื่องมาจากนักศึกษามีความรู้ดี มีทัศนคติดี จึงส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานทางที่ดีด้วย เพราะความรู้และทัศนคติเป็นองค์ประกอบที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520) ประกอบกับในปัจจุบันนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาใหญ่ที่ทุกประเทศกำลังตื่นตัวให้ความสนใจ และ ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่กำลังประสบกับปัญหาสิ่งแวดล้อม จึงทำให้ทุกหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและเอกชนต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะรณรงค์ให้ความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้นกว่าทุกปีที่ผ่านมา เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเกิดความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด และนักศึกษาวิทยาลัยครูเมื่ออยู่ในสถานศึกษาก็จะได้รับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจากการเล่าเรียน จากเพื่อน จากการทำกิจกรรมกลุ่ม หรือจากประสบการณ์ต่างๆที่เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม แต่เมื่ออยู่นอกสถานศึกษาก็จะได้รับ

ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชนต่างๆอยู่ตลอดเวลา และจากผลการวิจัยของ กวี สุภานันท์ (2535) พบว่า การรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาวิทยาลัยครู มีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นักศึกษาได้คะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่

- 1) ถอดปลั๊กเครื่องใช้ทุกชนิดเมื่อเลิกใช้งาน
- 2) ขับรถจักรยานยนต์ที่ปรับแต่งให้มีเสียงดัง**
- 3) ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชนต่างๆ

การที่นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติทั้งสามข้ออยู่ในระดับสูงสุด อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูเป็นผู้ที่ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา และอยู่ในสาขาวิชาวิศวกรรม จึงต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น โดยหลีกเลี่ยงที่จะขับรถยนต์เสียงดังมากๆ เพราะนอกจากจะเป็นผู้ก่อให้เกิดมลพิษทางเสียงแล้วยังถือได้ว่าเป็นนักศึกษาครูผู้ขาดจริยธรรมอันดีงามอีกด้วย นอกจากนี้ นักศึกษายังได้ตระหนักถึงความสำคัญของการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ เพราะการเรียนในระดับอุดมศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบตัวอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านการอนุรักษ์และการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการประหยัดพลังงานไฟฟ้าและการป้องกันอัคคีภัยด้วย ซึ่งแนวทางหนึ่งของการป้องกันอัคคีภัยก็คือ การถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิดเมื่อเลิกใช้งาน ด้วยเหตุนี้จึงอาจทำให้ นักศึกษาวิทยาลัยครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับสูง

และเมื่อพิจารณาการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่านักศึกษาจะมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดี แต่ก็ยังมีข้อที่ควรต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จำนวน 5 ข้อคือ

- 1) แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบเมื่อชุมชนถูกรบกวนจากกลิ่นหรือฝุ่นละออง
- 2) ถอดถุงผ้าหรือตะกร้าไปตลาดเพื่อลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก
- 3) กรองขยะก่อนปล่อยน้ำเสีย
- 4) แยกประเภทของขยะก่อนทิ้ง
- 5) เข้าร่วมมีส่วนร่วมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในวันสำคัญต่างๆ

จะเห็นได้ว่าทั้ง 5 ข้อนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขประโยชน์อย่างยิ่ง ถ้านักศึกษาสามารถปฏิบัติในข้อเหล่านี้ได้ถูกต้องก็จะเป็นประโยชน์ในการช่วยป้องกันและ แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ทางหนึ่ง และเมื่อนักศึกษาปฏิบัติได้อย่างดีที่สุดแล้วก็ควรสามารถ แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้ด้วยจึงจะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะข้อ 1 เป็นข้อที่ นักศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่นๆ อาจเป็นเพราะไม่ทราบว่าจะไปแจ้งกับใคร ที่ไหน หรืออาจเป็นเพราะไม่กล้าแจ้งความ ด้วยเกรงว่าจะเป็นการสร้างศัตรูโดยทางอ้อม อย่างไม่รู้ตัว ซึ่งรัฐบาลควรสอดส่องดูแลให้ความปลอดภัยกับประชาชนผู้แจ้งความด้วยจึงจะ ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในความปลอดภัยของตนเอง แล้วคอยดูแลสิ่งแวดล้อมใน ชุมชนต่อไป

3.2 เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวม ระหว่าง นักศึกษาชาย กับ นักศึกษาหญิง พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมสมร มหารักษ์ิต (2530) ที่ พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษานหญิง มีการนำประสบการณ์การเรียนรู้จากวิชาสุขศึกษาไป ใช้ในชีวิตประจำวันแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีการ ปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน ส่วนการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การที่นักศึกษาชายและนักศึกษานหญิงมีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป และด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่แตกต่างกัน นั้น อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัยครั้งนี้มีความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน กล่าวคือเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษเหมือนกัน กิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ทางวิทยาลัยจัดให้แก่นักศึกษา ทำให้นักศึกษาชายและนักศึกษานหญิงมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติรวม กันและเหมือนกัน ตลอดจนสื่อมวลชนต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือแม้ แต่กระดาษห่อขนม ก่อให้เกิดทัศนคติที่หาความสะอาด ก็จะลงข้อความต่างๆที่มีส่วนเร่งเร้า จูงใจ ให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้นนักศึกษาจึงได้รับความรู้เกี่ยวกับ

สิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้จึงอาจทำให้นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมทั่วไป และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่แตกต่างกันทั้งรายด้านและรายข้อ

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ระหว่างนักศึกษาชายกับศึกษาหญิง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักศึกษาชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชาญ มณีโรชติ (2535) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน จะมีพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั้งพฤติกรรมจริงและพฤติกรรมที่คาดหวังแตกต่างกัน การที่นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติ ดีกว่านักศึกษาชาย อาจเป็นเพราะว่า เพศหญิง เป็นเพศที่ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพอนามัยมากกว่าเพศชาย ดังผลการวิจัยของ มณฑิรา ขุนวงษ์ (2530) ที่พบว่านักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย ด้วยเหตุนี้ จึงอาจทำให้นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพดีกว่านักศึกษาชาย

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวม พบว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักศึกษาชาย ได้แก่

- 1) ถอดถุงผ้าหรือตะกร้าไปตลาดเพื่อลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก
- 2) เก็บขยะไว้ก่อนจนกว่าจะพบถังแล้วจึงทิ้ง
- 3) ขับรถจักรยานยนต์ที่ปรับแต่งให้มีเสียงดัง**
- 4) เลือกซื้อผักผลไม้ที่มีรอยแมลงกัดแทะ
- 5) ใช้ยาฆ่าแมลงชนิดต่างๆในบ้าน**

การที่นักศึกษาหญิง มีการปฏิบัติในห้าข้อดังกล่าวข้างต้น ดีกว่านักศึกษาชายนั้น อาจเนื่องมาจาก วัฒนธรรมในการเลี้ยงดูและการพัฒนาที่เป็นไปโดยเฉพาะตามแบบแผนของแต่ละเพศซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยเพศหญิงจะถูกอบรมให้มีความรอบคอบ มีความละเอียดอ่อนในการคิดและการตัดสินใจก่อนที่จะลงมือกระทำพฤติกรรมใดๆ เช่น ในข้อ 3 การขับรถจักรยานยนต์ที่ปรับแต่งให้มีเสียงดังมากๆ เพศชายจะมีการปฏิบัติมากกว่าเพศหญิง เพราะเพศชาย เป็นเพศที่มีความคึกคะนองมากกว่าหญิง ส่วนเพศหญิงจะไม่กระทำเพราะ

เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับความเป็นผู้หญิง และในข้อ 1 4 5 เพศหญิงจะมีการปฏิบัติที่มากกว่า เพราะว่า เพศหญิงมีโอกาสได้ไปจ่ายตลาดมากกว่าเพศชาย ดังนั้น เพศหญิงจึงสนใจในเรื่องการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช และความปลอดภัยในการเลือกซื้ออาหารมารับประทาน มากกว่าเพศชาย ดังผลการวิจัยของ พิมพ์ ยศแก้ว (2530) ที่พบว่า นักเรียนหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพผู้บริโภคดีกว่านักเรียนชาย ส่วนในข้อ 2 เพศหญิงมีการปฏิบัติที่ดีกว่า เพราะว่า เพศหญิงเป็นเพศที่รักความสะอาด ความเป็นระเบียบ และมีความละเอียดที่จะทิ้งขยะทั่วไปตามที่สาธารณะ จึงทำให้เพศหญิงเก็บขยะไว้ก่อนจนกว่าจะพบถังขยะแล้วจึงทิ้งลงถัง ด้วยเหตุนี้จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาหญิงมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งรายข้อ และโดยรวม ดีกว่านักศึกษาชาย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยใครขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับพอใช้ในบางเรื่อง ได้แก่ การอนุรักษ์น้ำทั้งทางตรงและทางอ้อม การรักษาระบบนิเวศของป่าชายเลน สาเหตุที่ทำให้ปริมาณโอโซนในชั้นบรรยากาศลดลงอยู่ในขั้นวิกฤต สาเหตุ การป้องกันและผลกระทบของการเกิดมลพิษทางอากาศ ผลกระทบของก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ต่อสุขภาพ และผลกระทบจากการก่อสร้างโรงงานผลิตไฟฟ้าปรมาณู ดังนั้นจึงจำเป็นต้องที่วิทยาลัยครูควรเน้นการให้ความรู้ในเรื่องเหล่านี้แก่นักศึกษาครูทุกคน โดย

1.1 จัดวิชาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรและปรับปรุงเนื้อหาของวิชาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้นักศึกษามีความรู้ดีขึ้นในเรื่องดังกล่าว เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ผู้ที่จะเป็นครูต่อไป

1.2 จัดกิจกรรมทางวิชาการที่เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยให้นักศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ และอาจารย์เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ เช่น การประกวดบทความเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในวันสำคัญต่างๆและ การจัดสิ่งแวดล้อมศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

2. ด้านทักษะคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยครูควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 จัดการอบรมเกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับนักศึกษานทุกระดับปีและควรเน้นการปลูกฝังทัศนคติแก่นักศึกษานในเรื่อง การดำรงชีวิตอยู่อย่างประหยัดจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยครูต้องสร้างความมั่นใจให้นักศึกษาด้วยการชี้แนะให้นักศึกษาได้ว่า "ตัวของนักศึกษาเองเป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาลสิ่งแวดล้อมได้"

2.2 วิทยาลัยครูควรสร้างจิตสำนึกของนักศึกษาในเรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยการให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น จัดให้นักศึกษาได้ผลัดเปลี่ยนกันอ่านข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยผ่านทางเสียงตามสายในช่วงพักกลางวัน ทุกวัน อย่างน้อยวันละ 5-15 นาที เป็นต้น การกระทำเช่นนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้นักศึกษาเกิดความสนใจที่จะรับรู้เรื่องราวความเคลื่อนไหวต่างๆเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และเป็นการสร้างจิตสำนึกในเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่นักศึกษาครูด้วยวิธีหนึ่ง

3. การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทางวิทยาลัยครูควรจัดให้นักศึกษาได้มีการปฏิบัติจริงในหลายๆรูปแบบเพื่อให้นักศึกษาได้มีการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องดังต่อไปนี้

3.1 การกำจัดขยะมูลฝอย วิทยาลัยครูควรจัดให้มีกิจกรรมการรณรงค์เกี่ยวกับการแยกประเภทของขยะก่อนทิ้ง รณรงค์ให้ใช้ถุงพลาสติกและโพนในการบรรจุสิ่งของ และรณรงค์ให้นักศึกษาร่วมมือในการลดจำนวนขยะในแต่ละวันลงให้เหลือน้อยที่สุด และวิทยาลัยครู ควรจัดหาภาชนะรองรับขยะที่แยกแต่ละประเภท ไว้ให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริงด้วย

3.2 การเข้าไปมีส่วนร่วมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเด็ก วันครู วันพ่อ วันแม่ ฯลฯ วิทยาลัยครูควรจัดกิจกรรมรณรงค์ปลูกต้นไม้ร่วมกับชุมชนและให้นักศึกษาได้ดูแลต้นไม้จนเจริญเติบโต หรือรณรงค์ทำความสะอาดถนนหนทางในวันสิ่งแวดล้อมโลก เป็นต้น นอกจากนี้ นักศึกษาควรได้มีการสอดส่องดูแลสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่อยู่อาศัยของตนเอง และให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม ของ นักศึกษาครู ในสาขาอื่นๆ
2. ควรจะมีการเก็บข้อมูลในการวิจัยโดยใช้ หลายๆวิธี หรือมีการสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ เพื่อจะได้มาซึ่งพฤติกรรมที่แท้จริงของนักศึกษา